

GLOSAR
DIALECTULUI ROȘIAN
NEOLOGISMI ȘI REGIONALISMI
DE LA ROȘIA MONTANĂ

~ ● ~

NÉOLOGISMES ET RÉGIONALISMES DE ROȘIA MONTANĂ
NEOLOGISMS AND REGIONALISMS FROM ROȘIA MONTANĂ

~ ● ~

REALIZAT ÎN PERIODA IUNIE ȘI OCTOMBRIE 2009
DE JÉRÔME BOULESTEIX

Introduction / Introducere

(fr)

N'étant pas linguiste, ce travail n'est qu'une petite étude passionnée de quelques mois sur le parlé de ce village des monts Apuseni, centre minier depuis 2000 ans.

Comme dans le reste de la Transylvanie, Roșia Montană a subi, de par sa situation géographique et son activité minière, des apports culturels et linguistiques extérieures, principalement provenant des langues hongroise et allemande. On en trouve aussi provenant du slave (ou du russe) ou du français.

Au niveau de prononciation, plusieurs faits sont remarquables, comme l'absence de diphtongue (expl.: seară = sară ; doamnă = domnă ; rea = ré) ; le changement de voyelle (expl.: strig = strâg ; galben = galbăn ; beat = biat ; cârnaț = cârnaț). Le fait le plus marquant, est en lien avec la présence de la communauté hongroise. Celle-ci ayant été très importante jusqu'à maintenant, l'accent local s'est comme "teinté" et le dialecte roșian s'est en quelque sorte enrichi de consonnes "mouillées" (gy = d mouillé, ly, ny, ty) et de voyelles hongroises. En règle générale on remarque que devant un "e" ou un "i", le "d", le "n" et le "t" prennent automatiquement leur forme "mouillées" (câine = cânye, verde = vergye, șapte = șeptye, piatră = ptyiatră, vechi = vetyi). Les mots provenant de l'allemand ou du français ont été au contraire, plus "roumanisés", pas de trace du "r" allemand ni du "u" français par exemple. Pour ce glossaire j'utiliserai volontairement l'alphabet roumain car chacun de ses mots m'ont été transmis à l'orale. En revanche pour les sonorités n'existant pas en roumain (principalement magyares), j'emprunterai les lettres hongroises (voir page suivante) avec le conseil des roșians. En ce qui concerne les voyelles, les lettres ne correspondent pas exactement à celles utilisées en hongrois, le but étant d'abord de mieux comprendre la prononciation.

Dernière remarque, même si j'ai travaillé uniquement à Roșia Montană, une partie des mots et la prononciation peuvent s'entendre dans le reste de la Transylvanie.

(ro)

Fiind că nu sunt lingvist, acest lucru nu-i doar un studiu de câteva luni spre vobirea satului asta din Munții Apuseni, centru minier de atunci 2000 ani.

Ca în restul Transilvaniei, Roșia Montană, având în vedere situația sa geografică și activitatea sa minieră, a susținut niște aporturi lingvistice și culturale exterioare, mai ales din maghiară și din germană, și găsim cuvinte slave (sau rusești), sau franceze. La nivelul pronunțării putem să auzim câteva fapte remarcabile : absența diftongului (expl.: seară = sară ; doamnă = domnă ; rea = ré) și schimbarea vocalelor (expl.: strig = strâg ; galben = galbăn ; beat = biat ; cârnaț = cârnaț). Faptul cel mai puternic e în legătură cu ungerii. Fiind în număr mare, limba lor a modelat puțin accentul și a introdus în plus câteva vocale și consoane "muiate" (gy = d muiat, ly, ny, ty). În general, putem vedea că în fața lui "e" sau "i", "d-ul", "n-ul" și "t-ul" iau forma lor "muiată" (câine = cânye, verde = vergye, șapte = șeptye, piatră = ptyiatră, vechi = vetyi).

Pentru acest glosar voi folosi alfabetul românesc pentru fiecare cuvânt (indiferent de originea cuvântului), dar pentru sonoritățile maghiare voi împrumuta literele acestei limbii, care nu corespund pentru vocalele la citire maghiară (a se vedea pagină următoare), scopul e să înțelegem mai bine pronunțarea.

Ultimele remarcă, chiar dacă am lucrat doar la Roșia Montană, sunt cuvinte și pronunțarea se aud și în alții părți a Transilvaniei.

(en)

Like for all Transylvania, with its geographic situation and its miner activities, Roșia Montană grew rich on the cultural and mainly linguistic point of view thanks to the contacts with the different languages : especially Hungarian (magyar) and German, Slavic (or Russian) or French also. One fact about the prononciation, roșians don't use the romanian's diphtongue (expl.: seară = sară ; doamnă = domnă ; rea = ré), vowels' change (expl.: strig = strâg ; galben = galbăn ; beat = biat ; cârnaț = cârnaț). The most important point is in link with Hungarian community, which used to be important, so the accent is "modeled" and the local dialect grew rich of new letters absent in romanian like wet consonants (gy = wet d, ly, ny, ty). In generale we can observe behind a "e" or a "i", the "d", the "n" and the "t" take automatically the "wet" form (câine = cânye, verde = vergye, șapte = șeptye, piatră = ptyiatră, vechi = vetyi).

For this glossar, I will use the romanian alphabet for the neologisms also ; for the hungarian sounds I will borrow some letters from magyar language with the inhabitants' advice.

About the vowels, they don't correspond with the Hungarian reading (more informations next page). The goal is to understand the prononciation better.

Last comment, even if I worked only in Roșia Montană, some words and the prononciation can be heard in the other parts of Transylvania.

SONORITĂȚI UNGUREȘTI / SONORITÉS HONGROISES / MAGYAR SOUNDS

Vocale / voyelles / vowels

Ó : o deschis, a maghiar / o ouvert / open o : hungarian a ≠ hung. á, o, ó
É : e deschis, e maghiar / è fr. / open e : hungarian e ≠ hung. é

Consoane / consonnes / consonants

Gy : ≈ di / d mouillé ≈ di / wet d
Ly : ≈ ii / y ou -ill / wet l
Ny : ≈ ni / gn français / wet n
Ty : ≈ ti / t mouillé ≈ ti / wet t

Abrevieri / abréviations / abbreviations

sing. : singular / singulier / singular
pl. : plural / pluriel / plural
f : féminin / féminin / feminine
m : masculin / masculine

Origină / origine / origin

H : Ungurești / Hongrois / Hungarian
G : Germană / Allemand / German
F : Franceză / Français / French
E : Engleză / Anglais / English
Ro : Românește / Roumain / Romanian
R : Rusești / Russe / Russian
S : Sârbă / Serbe / Serbian

**ROȘIAN
(+ ETIMOLOGIE)**

ROMÂNEȘTE

FRANCEZĂ

ENGLEZĂ

A

abros (abrosz H) acăriță	fața de masă desfundă „brenărul” lămpii	nappe débouche bec (de lampe)	table-cloth lamp clean out
aci	aici	ici	here
agreșe (egres H)	agrise	„raisin aigre” (vert)	sour grapes
ai (ail F)	usturoi	ail	garlic
arenă	teren de fotbal	terrain de football	football stadium

B

baiă	mină	mine	mine
balmoș	mămăligă cu smântână	polenta - crème fraîche	polenta with cream
balamuc	azil de nebuni	asile psychiatrique	mental hospital
batic	eșarfă	foulard	scarf
barșon	catifea	velours	velvet
băgău	tutun cu foițe	blague à tabac	tabbaco pouch
băieș	miner	mineur	miner
bărbui (barbier F)	frizer	coiffeur-barbier	barber
bătă	baston	bâton	stick
a bé (io beu)	a bea (eu beau)	boire (je bois)	to drink (I drink)
becinalt (becsinált H)	fel cu carne de vită, sos de roșii și macaroane	plat à base de bœuf de sauce tomate et de macaroni	dish with beef, toma- toes sauce and past
beșică	vezică / minge	vessie / ballon	bladder / ball
betyag (beteg H)	bolnav	malade	sick
bețios	bețiv	ivrogne	drunkard
biat	beat	soul	drunk
bilgăre (pl.) (cișme)	cizme de piele	bottes de cuir	leather boots
binye / binyă	bine	bien	good
blăstăm	blestem	blasphème	blaspheme
blăstămat	om rău	homme mauvais	bad man
bóbe (pl.) (bab H, boabe Ro [seed])	cartofi	pommes de terre	potatoes
bobiște	grădină cu cartofi	champ de pommes de terre	potatoes garden
boconci (pl.)	papuci ghete	chaussures hautes (de montagne)	mountain boots
bodegă	bar ieftin	bar peu cher	cheap pub
bogy	căpiță mică	petite meule de foin	little hay pile
bolf	bolovan	rocher	rock
boltă	magazin	magasin	shop
bolund	nebun	fou	crazy
a boří	a voma	vomir	to vomit
boșorog	bătrân	vieille personne	old person
brâncă	mână	main	hand
brenăr	bec de acetilenă	bec à acétylène	acetylen bulb
brișcă	briciag (cuțit rabatabil)	couteau de poche	pocket-knife
bruș	bulgăr de zăpadă	boule de neige	snowball
bucate (pl.)	cereale	céréales	cereals
budă	toaletă	toilettes	WC
budigăi	chiloți (de femei)	culotte (de femme)	breeches
bulci	bâlci	foire (aux bestiaux)	fair
bumb	buton	bouton	button
bureți (pl.)	ciuperci	champignons	mushrooms
buriană (pl.: buriénye)	buruiiană	mauvaise herbe	weed
butyă	butoi / rezervor (apă) lampiilor de carbit	tonneau / réservoir (d'eau) pour lampe à carbide	barrel / water part for carbit lamp

C

căldare	rezervor (carbit) lampii	réservoir (à carbite) de lampe	carbit part of the lamp
călindar	calendar	calendrier	calendar
căput	sacou	veste / veston	jacket
cărălabă (karalábé H)	gulie	chou-rave	turnip
cârnaț	cârnaț	saucisse	sausage
cătă	către	vers	toward
cătătoare	oglinďă	miroir	mirror
căuaci	fierar	forgeron	forgeman
crăvată	cravată	cravate	tie
cânye / câinye	câine	chien	dog
cendeș / cerébogar (cserebogár H)	gândac de mai	hanneton	chafer
a cetyera	a cânta la vioară / a vorbi	jouer du violon / parler	to play violin / to speak
cetyeră	vioară	violon	violin
chefe (kefe H)	perie	brosse	brush
chingyău	prosop	serviette (de bain)	towel
chinyșău	mercur	mercure	mercury
chisăliță	gem de prune	confiture de prunes	pruns jam
chișchinyău (keszkenő H)	batic	fichu	scarf
cioacă	baston	bâton / cane	stick
ciocoladă	ciocolată	chocolat	chocolate
cioplitură	lemn cioplit / grindă	bois taillé / poutre	cut wood / beam
a ciordi	a fura	voler	to steal
cir	noroi	boue	mud
ciriz	lipici	colle	glue
cirofleacă	noroi cu zăpadă	neige et boue	snow with mud
cișmă	cizmă	bottes de caoutchouc	rubber boots
cityernă	streășină	goutière	gutter
ciubăr	căldare	sceau	pail
ciubótă	cizmă	bottes de caoutchouc	rubber boots
a ciuciuli	a mototoli	mettre en boule	put in ball
clăditură	clăie mare (6 clai)	grosse meule de foin	big hay pile
clică	noroi	goue	mud
clisă	slănină	gras de porc fumé	smoked pork's fat
clombă	creangă	branche	bough
cocăze	coacăze	groseilles	currant
cohe	bucătărie de vară	cuisine extérieure	outside kitchen
colop (kalap H) / cólpog (kalpag H)	pălărie	chapeau	hat
colopaci (kalapács H)	ciocan	marteau	hammer
copârșău (koporsó H)	sicriu	cercueil	coffin
corandă	cavă subterană	grotte souterraine	underground cave
corcitură (korcs H)	amestec de rasă	mélange de race	breed mix
cordoș	fălos	orgueilleux	proud
a corcoda	a cotcodăci	caqueter	hen's song
cósă	coasă	faux (outil)	scythe
cósten (kosten G)	dulap mic	petit placard	little cupboard
coșarcă (kosárka H)	coș	courbeille	basket
crastaveți (pl.)	castraveți	concombres	cucumbers
crampăn	târnap	grosse pioche	big pickaxe
crampă	alcool fiert cu zahăr și chimin	alcool chaud, sucré avec du cumin	hot sweet alcohol with cumin
credeț	dulap cu vitrină	placard vitré	cupboard with glass
crijmă	bar ieftin	bar peu cher, mauvais	cheap pub
cucuruz (кукуруза R / кукуруз S)	porumb	maïs	corn

cucută	sprît	appareil (style seringue) servant à la fabrication des saucisses	object used for the sausages' manufacture
curcubătă	dovleac	citrouille / courge	pumpkin
curety	varză	chou	cabbage
cuvintye (pl.)	cuvinte	mots	words

D

a se da la-o-l-altă	a se căsători	se marier (se donner l'un à l'autre)	to get married
dărab (darab H)	bucată	morceau	piece
depleie	conduceri	rênes	reins
deț	1 decimetru (100 g)	1 décimètre	1 decimeter
domnă	doamnă	dame / Madame	lady / Miss
doscă (deszka H)	scândură	planche (bois)	board (wood)
dric	mijloc	milieu	middle
drot	sârmă	fil de fer	wire
ducaci	vagabond	vagabond	vagabond
du-tye !	Du-te !	vas-t-en !	get out !

E

...

F

făcătură	întâmplare	imprévu	unforeseen
fărină	făină	farine	flour
fășingar / cioflingar	om care se îmbracă urât	personne mal habillée	person with bad clothes
fegy	putere / viață	force / vie	strenght / life
fegyey (fedő H)	capac	couvercle	lid
fele (feles H)	sticlă de 50 cl	bouteille de 50 cl	50 cl bottle
fes	căciulă	bonnet de fourrure	fur cap
feștyilă	fitil	mèche (de lampe)	wick
finjiă (findzsa H)	cană	chope	tankard
fire	chef	envie	wish
firez (fűrész H)	fierăstrău	scie	saw
firezar	rumegus	sciure	sawdust
firhonjă / firhong (vorhänge G)	perdea	rideau	curtain
fistău	ciocan	marteau	hammer
fizău (fűző H)	șiret	lacet (chaussures)	shoes-lace
fleoaște	foaie de porumb	fanes de maïs	corn leaves
foastână	scândură groasă	planche épaisse	thick wood board
foieș (folyás H)	pârâu	ruisseau	brook
foflectăr	reflector lampei	réflecteur de lampe	lamp reflector
fofolócă / fofoloacă	pizdă	chatte (sexe fem.)	pussy (female sex)
forghitău	clanță	loquet	latch
fotoghin (fotogén H)	petrol	pétrole	oil
fraji (pl.)	frăguțe	fraises des bois	wild strawberries
a frijă	a prăji	frir	to fry
a da frișcă	a da bobârnac	«friter» (du doigt)	to fillip
fuljăr	fulger	éclair	light (flash)
funyinjinye	funingine	suie	soot
fusuicó / făsaică (fuszulyka H)	fasole	haricot vert	french bean

G

galbăn	galben	jaune	yellow
găoci (pl.)	coj de ouă	coquilles d'œuf	egg's shells
gombodă	mămăligă	polenta	polenta
gorun / goron	stejar	chêne	oak
goz (gaz H)	gunoi	déchet / poubelle	waste
grânye (pl.)	grâne	céréales	cereals
groștyior	smântână	crème fraîche	cream
gumă	elastic	élastique	elastic

Gy

gyăzure	viezure / bursuc	blaireau	badger
gyegyesupt	dedesubt	dessous	under
a se gyejgyóca	a desface coaja	perdre la cosse	to lost the pod
a gyireje	a obliga / a ghida	obliger / guider	to oblige / to guide
gyilcoș / gyicos	nervos	nervoux	nervous
(gyilkos H [killer])			
gyimoniață	diminiață	matin	morning
gyițel	vițel	veau	calf / veal
gyufe (pl.) (gyufa H)	chibituri	allumettes	matches
gyug	leneș	paresseux	lazy person

H

halcă	bucată	morceau	piece
hapsân	avar	avar	avar
hatejac (hátizsák H)	rucsac	sac à dos	rucksack
hârșău	hârleț mic (de geolog)	piolet (de géologue)	little pickaxe (ice-axe)
hespă	viespe	guêpe	wasp
herme	vierme	ver	worm
himisit	slab / mic	maigre / petit	lean / little
hoare	păsăre de curte	volaille	poultry
a holăi	a vorbi fără sens	parler pour ne rien dire	to speak without sens
holongăr (holen G)	hoț de aur / muncitor	voleur d'or / travailleur	gold thief / unqualified
	necalificat	non-qualifié	worker
homăr (hammer G / E)	hâtlet	pioche	pickaxe
honcă	vale	vallée / vallon	valley
hoptyină	hop (gaură mică)	obstacle (petit trou)	obstacle (hole)
hoșpond	haină uzată (pentru a lucra)	habil usé (de travail)	used clothes (for work)
	boschet	bosquet	grove
huc	gaură	trou	hole
hudă	vulpe	renard	fox
hulpe	a dărâma	démolir / s'effondrer	to pull down / to collapse
a hului			to make uproar
a hurduca	a face gălăgie	faire du vacarme	

I

ié / iă (ja G ?)	da	oui	yes
ie	ia	tiens / prends	take (imperative)
io	eu	je / moi	I / me
ișpitai (ispotály H)	spital	hôpital	hospital
izményé	chiloți lungi de bărbați	culotte longue d'hivers pour homme	long breeches for men

Î

întraieri	care e n-i bine	qui n'est pas bon	witch is not OK
încoci	aici	ici	here

J

Jam	geam	fenêtre	window
jăb (zseb H)	buzunar	poche (de pantalon)	pocket
a jăjăra / a gyăjăra	a degera	geler	to freeze
jăndar	jandarm	gendarme	policeman
jăjătar	degetar	dé à coudre	thimble
jejăt	deget	doigt	finger
a jeme	a geme	gémir	to groan
jilav	ud	humide	wet
jilău	rindea	robot	fillister
a jilui (el / ea jiluie)	a da la rindea	raboter	to plane
jinjii (pl.)	gingi	gencives	gums
a jmangli	a fura	voler	to steal
jneapăn	fel de arbust	type d'arbuste	type of shrub
jumere (sing.: jumăr)	gresime de porc topită	graisse de porc cuisinée	cooked pig grease
jungyi (pl.: jungyiuri)	durere de torace	douleur de poitrine	chest pain

L

laboş (lábos H)	cratiţă	casserole	saucapan
laibăr (leiber G)	vestă	veste	jacket
a lălăyi	a întârzia / a pierde timp / a fredona	trainer / perdre son temps / fredonner	to work slowly / to waste one's time / to sing slowly
lămpaş	lampă de petrol	lampe à pétrole	oil lamp
laptye	lapte	lait	milk
laviţă	bancă	banc	bench
lavor (lavoar Ro - lavoir F)	lighian	bassine de toilette	washing basin
laşcă	fidea	vermicelle	soup pasta
lămâiă	citrice	agrumes	citrus
a lăpăda	a voma	vomir	to vomit
lepegyen / lepegyău (lepedő H)	cearşaf	drap	sheet
lesne	ieftin	pas cher	cheap
leşinat	lacom	avide	greedy
léty	lut	argile	clay
léveş (leves H)	supă	soupe	soup
linguruţă	linguriţă	cuillère	spoon
lopitău	placă de lemn (doc)	planche à découper (en bois)	cutting-board (wood)
lóbógye (laboda H)	fel de verze	genre feuilles de navet	type of turnip leaf
locomos	lacom	avide	greedy
loptă	mingeă	ballon	ball
lubeniţă / lebeniţă	pepene verde	pastèque	water melon

M

mai (máj H)	ficat	foie	liver
matură de târş	matură de exterior	balai „de branche”	broom
maur (mauer G)	zid	mur	wall
mazăre (pl.)	fasole	haricots (en générale)	beans
măţă (f) / măţ (m)	pisică / pisic	chatte / chat	cat
a mânji	a unge / a murdări / a da o palmă	étaler / salir / gifler	to spread / to get dirty / to slap
mănuşă	mănuşă	gant	glove
mânye / mâinye	mâine	demain	tomorrow
a mere (mărg, mei)	a merge (merg, mergi)	aller (je vais, tu vas)	to go (I go, you go)
meringye	sandwich	sandwich	sandwich
merişórá	merişoară	mirtille	appleberry
minye	mine	moi	me
minytyenaş	imediat	tout de suite	now
mojer	piuliţă	mortier	mortar
more	zeamă varzei	jus de choux	gabbage's juice

moroci (pl.)	morcovi	carottes	carots
mozi (mozi H)	film	film	movie
mucăriță / mucorniță	batistă	mouchoir	handkerchief
mucos	copil	enfant	child
muiere	nevastă	femme	woman

N

na	poftim / ia	tiens / prends	take (imperative)
a năcaji	a supăra	se facher	to get angry
nădragi (pl.) (nadrág H)	pantaloni	pantalón	pant
nóptye	noapte	nuit	night
no ! (nos H)	bine ! / deci !	bon ! / donc !	well ! / so !
notyin	berbec tânăr	jeune mouton	young sheep

Ny

nyamuri (pl.)	rudeni	parents (de la famille)	parents (family like)
nyauă / nyeă	zăpadă	neige	snow
nyăgru	negru	noir	black
nyăgură	ceață deasă	brouillard épais	dense fog
nyelăut	murdar / rău	sale / méchant	dirty / bad
nyi !	uite !	regarde !	look !
nyinyărat	alintat	gâté	pamper
nyumurug (nyomorult H)	om limitat (handicapat)	personne limitée	disabled person

O

obgyală (pl.: obgyele)	cârpă de picioare	„chiffon-chaussette”	feet's rag
oblu	drept / înainte	droit	right
ocoș (okos H)	deștept	malin	cunning
ólă	oală	grosse casserole / marmite	big saucepan
ortac	coleg (de lucru)	collègue (de travail)	colleague
a ortăci	a lucra cu cineva	travailler avec quelqu'un	to work with somebody
ostănyit	obosit	fatigué	tired
otylari (pl.)	ochelari	lunettes	glasses

P

paharuț	pahar mic	petit verre	little glass
pană (pl.: penye)	floare	fleur	flower
parapleu (parapluie F) / parizól (parasol F)	umbrelă	parasol	parasol
pă	pe	sur	on
pălăcrău	ciocan marișor	marteau de taille moyenne	hammer (middle size)
păpuc	papuc	pantoufle	slipper
păretye	perete	mur (intérieur)	wall
pășunye	pășune	pré	field
pegyică	piedică	obstacle	obstacle
petrânjei	pătrunjel	persil	parsley
pérgălt	carne cu usturoi	viande à l'ail	meat with garlic
perină	pernă	oreiller	pillow
pityimpoc	mic	petit	little
picamăr / picomăr (pick hammer E)	perforator de miner (cu aer comprimat)	perforateur (minier)	mine perforator
a pipa	a fuma	fumer	to smoke
piparcă (paprika H)	ardei	poivron	sweet pepper
pipărat	piperat	poivre moulu	ground piper
pirulă	pilulă	pilule	pill
piștol	pistol	pistolet	pistol / gun
pită	pâine	pain	bread
a pițiga	a ciupi	pincer	to pinch
pițiguș	pițigoi	mésange	little bird

placă ? plăcinte (pl.) (palacsinta H) pleu plit a plitorci	poftim ? clătite plev față / gură a bea cu încetul / a mânca repede cu zgomot / a săruta o femei	pardon / quoi ? crêpes zinc visage / gueule boire par petites gorgées / manger rapidement et bruyamment / embrasser une femme petit enfant parapluie couverture gros morceau (nourriture) poumon du dialect / déformé (un mot ~) phrase (dans le dialect) parquet portefeuille	what ? pan-cakes zinc face / mug to drink step by step / to eat quickly with noise / to kiss a woman little child umbrella blanket big piece (food) lung (a word) deformed / from the dialect phrase (from the dialect) parquet wallet
plod ploier plopon (paplan H) plotog plumână pocit (un cuvânt ~)	copil mic umbrelă plapumă bucată mare plămân deformat	poche (de pantalon) étagère tas de foin arbre fruits jeune prêtre purée de légumes (avec ou sans viande) tomate gâteau aux fruits / confiture / ...	pocket shelf hay pile tree fruits young priest mashed vegetables (with or free meat) tomatoe cake with fruits / jam / ...
pocitură pogyele pogyilareș / pogyilar (bugyelláris H) pojinar poliță (polc H) polog pom póme (pl.) pópistaș pópriçaș (paprikás H) póródică (pl.: póródici) (paradicsom H) póronyo (poronyó H)	frază din dialect parchet portofel buzunar etajeră adunat de fân copac fructe preot tânăr tocană (cu sau fără carne) roșie prăjitură cu mere / gem / ...	partail fer à cheval pharmacien vagabond toile / tapis mauvais lit (mauvais état) con / idiot prunes pierre perdre allumettes démolir / s'effondrer petit enfant masse (outil) pourrie paresseux	gate horseshoe pharmacist vagabond cloth / carpet bad bed stupid / idiot prunes stone to lose matches to pull down / to collapse little child big homer rotten lazy person
pórtă potcovă / póticarăș (patikus H) prăpăgyit preș prici prostălu prunye (pl.) ptyiatră a ptyerde pucios a pruculi prunc puscă putrădă puturos	poartă potcoavă farmacist vagabond pânză pat rău prost prune piatră a pierde chibrituri a dărăma copil mic baros putredă leneș		

R

ratod (rántotta H) rămnaș	omletă depozit de pietre și nisip / dâmb „jumere” plus făină	omelette tas de pierre et de sable / tertre „jumere” plus de la farine wagonnet de mine poignée (de porte) dure / méchante lit avec tête	omelet stone and sand pile / knoll „jumere” add flour mine wagon handle hard / nasty bed with bedhead rice wheel-barrow sawdust
rășură râznă rătyez ré (f) recamier rișcașă (rizskása H) robă rumeguș	vagonet rătez rea dormeză orez roabă firezar	riz brouette sciure	

S

sară	seară	soir	evening
salahor	muncitor	travailleur	worker
a sămăli	a gândi	penser	to think
scafă	balanță	balance	balance
scărtoaje (pl.)	papuci răi	vieilles chaussures	old shoes
scovardă (pl. : scoverzi)	clătită	crêpe	pan-cake
scorbaci / zbici (pl.)	bici	fouet	whip
scrumelniță	scrumieră	cendrier	ashtray
a se scula	a se trezi	se reveiller	to wake up
secure	topor	hache	axe
sfărmituri (pl.)	firimituri	miettes de pain	bread crumbs
sfetăr	jerseu	pull-over	pull-over
smieură	zmeură	framboise	raspberry
sodă	detergent	détergent	detergent
sorliță	vultur mare	grand aigle	big eagle
sopon (szappan H)	săpun	savon	soap
sóre	soare	soleil	sun
spălacit	decolorat	décoloré	discoloured
a spăria	a speria	effrayer	to scare
steauă	stea	étoile	star
stelaj	etajeră	étagère	shelf
straiță	raniță	besace	bag over the shoulder
a strâca	a strica	détériorer	to deteriorate
strâg	strig	effroi / cri	scream
strâgoi	strigoi	loup-garou / fantôme	wolfman / ghost
strecură	ciur	passoire	colander
strugurei	coacăze	groseilles	currant
strujac	saltea de paie	matelas de paille	straw mattress
stupuș	dop	bouchon	cork
sudalmă	injuratură	injure	insult

Ș

șarpă	plan inclinat	plan incliné	sloped plan
șcăturcă (skatulya H)	cutie	boîte	box
șeptye	șapte	sept	seven
șingyilă / șingyiliș	șindrilă	toit	roof
șiș	cuțit	couteau	knife
șod (chaud F)	dificil (character)	difficile (caractère)	hard (character)
șogor (m) / șogoriță (f)	amant(ă) consortului	amant du conjoint	lover
(sógor H)			
șogori (pl.)	frați casatoriți cu niște sore / băieți care au avut o relație sexuală cu aceeași fată	frères mariés à des sœurs / hommes ayant eu une relation sexuelle avec une même partenaire	brothers married with sisters / boys who had a sexual intercourse with the same girl
șopru	magazie	magasin / niche (à bois)	cut wood place
șorof	șurub	vis	screw
șpargă (spárga H)	sfoară	ficelle	string
a se șpațiri	a se plimba	se promener	to walk
(spazierengehen G)			
șpertar	bișnițar	vendeur au noir	trafficker
șpion	spion	espion	spy
șpraiț (spreizen G)	armatură de lemn a minei	renforts de mine en bois	mine wood support
ștafi (pl.)	pulpă a gambei femeii	mollet de femme	wife's calf
șteartș	lampă de ulei / de gresime animal	lampe à huile / à graisse animale	oil / animal's fat lamp
ștecaiț	șpiț	burin	chisel
ștreang (strang G)	funie	corde	rope
ștrimf (strumpf G)	ciorap	chaussette	sock
ștyergar	ștergar	chiffon / essuie-main	rag
ștyirb	știrb	édenté	without teeth
ștyop	șchiop	boiteux	cripple

şugubăţ (m) / şugubeaţă (f) şuriu	glumet / -eată cuţit	blagueur / -euse couteau	joker knife
--------------------------------------	-------------------------	-----------------------------	----------------

T

taşcă (táska H) tălaş / talaj tărhat tărnaţ (tornác H) tău (tó / tóu H) tier / teier (teller G / tányér H) tiglăzău tinye tipsie tisfolt tocilă tomna trăznyet tri trimbiţă trocă troc troş trugyit a turchi turiac	geantă rumeguş rucsac hol / verandă lac farfurie fier de călcat tine tavă cornişă polizor chiar fulger trei trompetă cadă troacă de miner loc de păşunat obosit a turti partea de sus a cizmei	valise sciure sac en bandoulière véranda lac assiette fer à repasser toi plateau avant toit meule même éclair trois trompette baignoir / bassine plateau d'orpailleur pâturage fatigué aplatir haut de la botte	case sawdust bag over the shoulder hall lake plate iron you tray eaves grindstone even light (flash) three trumpet bath / bassin prospector plate grazing tired flatten boots' hight part
--	--	---	---

Ț

ţarina ţavă ţătrome (citrom H) ţâdulă (cédula H) ţâfă ţâp a se ţâpa ţârău ţâţar ţetuză ţintirim / ţinchirim ţitromă (citrom H) ţol ţucăr (cukor H / zucker G) ţuslu	pământ ţeavă citrice bilet / notă nisip ţip a se trânti cişmea sutien pix cimitir lămâie pătură de lână zahăr biberon	terre tuyau agrumes billet / note sable hurlement jeter par terre / se laisser tomber fontaine / robinet soutien gorge stylo bille cimetière citron couverture de laine sucre tétine	earth pipe citrus ticket / note sand scream / yell to throw down / to fall fountain bra pen graveyard lemon wool blanket sugar teat
---	---	---	---

Ty

tyaptăn tyăpt tyică tyigaiă tyină tyip tyityit	piepten piept coadă (de păr) tigaie noroi poză elegant	peigne poitrine queue de cheval poêle boue photo élégant	comb chest hair tail pan mud photo smart
--	--	--	--

U

udori (pl.) uiagă ujog	lăcrime uscate sticlă lavetă a cuptorului de pâine	larmes sèches bouteille éponge pour four à pain	dry tears bottle bread oven sponge
ulcuță uloi (olaj H) a ultui urzică	cană ulei a bate urzică	chope huile battre ortie	tankard oil to fight nettle

V

vadră văcălaș	galiată tencuială	seau mélange de sable, cendre et platre	pail mason mix
vântălău a vărsa vărzar vâlvă vână vânăt a venyi (vinye) véreș (veres H) vergye vetyi (m) / vetye (f) vinars vintriș a vintrișa vinyeri vinyitură vizipușcă a vré (eu vreau)	ciocan mare a goli aluat cu verze duh venă albastru a veni (vine) caltaboș verde vechi / veche alcool / țuică contra / opuns / oblic a se resuci vineri nou venit pușcă cu apă a vrea (eu vreau)	masse verser pâte avec feuilles de navet fantôme veine bleu venir (il / elle /on vient) andouille / boudin vert vieux / vieille alcool / gnole inversé / oblique se retourner / s'inverser vendredi nouveau venu fusil à eau vouloir (je veux)	big hammer to pour out (liquid) pastry with turnip leaf gost vein blue to go (he / she goes) sausage / black puding green old alcohol / spirit invers / oblique to invers / to turn over friday new arrived water gun to want (I want)

Z

zamă zăhar zâua a zbiera zdramță zgărci zgărcit zipzar (zipzár H) zî ! zomog zotocólă (zakatol H)	zeamă zahăr ziua a striga haine rupt durere la picior avar fermoar zi ! / spune ! spumă loc aglomerat cu zgomot	jus / soupe sucre jour s'écrier habil abimé douleur à la jambe avar fermeture éclair dis ! mousse lieu bruyant (foule)	juice / soup sugar day to cry used clothing leg pain avar zip say ! lather noisy place
---	---	--	--

Jérôme Boulesteix

Mulțimesc la toata lumea care m-a ajutat, un mersi un plus pentru Sorin care m-a zis a proape 130 cuvinte într-o zi ... Mersi la toți roșienii pentru timpul c-am trecut la voi cu voi în țara Moșilor.